

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001248

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лукашик Валерія Василівна

2. Valeriia V. Lukashyk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7789-9566

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 071

Назва наукової спеціальності: Облік і оподаткування

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Облік і оподаткування

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Державна безпека

Місце роботи здобувача: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13180

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.71.07, 06.75.73, 06.81.85, 06.92

Тема дисертації:

1. Облікове забезпечення управління аграрним бізнесом в умовах надзвичайних ситуацій.
2. Accounting support for agricultural business management in emergency situations.

Реферат:

1. У першому розділі розглянуто роль бухгалтерського обліку як ключового інструменту стійкості та відновлення аграрного бізнесу в кризових умовах. Поглиблено сутність обліку як інтегрованої системи, здатної формувати аналітичну основу для управлінських рішень. Доведено, що бухгалтерський облік трансформується у стратегічний інструмент управління, який забезпечує реагування на зміни середовища та мінімізацію втрат. Систематизовано підходи до понять «надзвичайна ситуація», «форс-мажор», «ризик» і «невизначеність», проаналізовано їх правову природу та вплив на аграрний сектор. Визначено відмінності між ними та роль у формуванні облікової політики. Виявлено термінологічну неоднорідність у нормативній базі, що ускладнює правозастосування, тому обґрунтовано необхідність уніфікації понятійного апарату та гармонізації законодавства з міжнародними стандартами. Узагальнено досвід регулювання обліку в умовах криз, розмежовано надзвичайні ситуації та форс-мажорні обставини. Запропоновано авторське трактування категорії «надзвичайна ситуація для бізнесу» як комплексу економічних, правових та управлінських аспектів. Розширено класифікацію надзвичайних ситуацій за масштабом, тривалістю, контрольованістю та впливом на

фінансові результати. Обґрунтовано введення ознаки впливу на управлінські рішення для підвищення якості інформації. Доведено необхідність розроблення Стандарту обліку «Діяльність аграрного бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій». Визначено його принципи: достовірність, своєчасність, адаптивність. Обґрунтовано положення щодо відображення доходів і витрат та механізмів фінансової підтримки. Сформовано теоретичне підґрунтя для розвитку обліку бізнес-процесів в умовах НС з урахуванням цифровізації та специфіки агросектору. У другому розділі встановлено фрагментарність діючої практики обліку операцій, пов'язаних із НС. Обґрунтовано розширення об'єктів обліку шляхом їх систематизації як комплексу активів, доходів, витрат та джерел покриття витрат. Розвинуто концепцію рівневої ідентифікації об'єктів (первинний, вторинний рівні та рівень фінансового реагування), що забезпечує зв'язок між втратами та компенсаціями. Обґрунтовано відокремлений облік надзвичайних доходів і витрат для недопущення спотворення результатів звичайної діяльності. Запропоновано методичні підходи до їх оцінки та відображення у звітності. Розроблено номенклатуру специфічних об'єктів (біологічні активи, земельні ресурси, фінансові інструменти) та удосконалено форми документів для фіксації витрат. Удосконалено методику списання активів із розмежуванням прямих витрат і витрат на ліквідацію. Запропоновано структуру аналітичних субрахунків та використання субрахунку 794 «Результат наслідків надзвичайних ситуацій». Це дозволяє підвищити інформативність звітності та оцінку ефективності в умовах невизначеності. Запропоновані підходи формують основу для сталого розвитку аграрних підприємств. У третьому розділі обґрунтовано стратегічні напрями удосконалення обліку в умовах НС. Особливу увагу приділено внутрішнім регламентам та адаптації документообігу для оперативної фіксації операцій, пов'язаних із відновленням діяльності. Визначено необхідність гнучких підходів в обліковій політиці до визнання та оцінки наслідків криз, зокрема щодо зменшення корисності активів та формування резервів. Запропоновано систему аналітичного обліку з використанням спеціалізованих реєстрів, що підвищує прозорість накопичення даних. Розроблено методичні підходи до оцінки ризиків для посилення аналітичності інформації. Окремий напрям стосується розвитку внутрішньої звітності через формування управлінських звітів у розрізі підрозділів та центрів відповідальності. Обґрунтовано необхідність скорочення інтервалів звітування та запровадження оперативних (екстрених) звітних форм. Це забезпечує швидке реагування персоналу на зміни. У сукупності запропоновані положення спрямовані на підвищення достовірності та управлінської цінності облікової інформації в умовах надзвичайних ситуацій.

2. The first chapter examines the role of accounting as a key instrument for ensuring the resilience and recovery of agribusiness under crisis. Accounting is treated as an integrated information system that forms the analytical basis for managerial decision-making. It is demonstrated that accounting transforms into a strategic tool that ensures timely responses to external threats, contributes to loss minimization, and creates prerequisites for business recovery. Theoretical approaches to "emergency situation," "force majeure," "risk," and "uncertainty" are systematized. Their legal nature and impact on agricultural entities are analyzed. Identifying terminological inconsistencies in the current regulatory framework, the study substantiates the need to unify the conceptual apparatus and harmonize national legislation with international standards. Domestic and international experiences are generalized to form a methodological foundation for managing agricultural enterprises. The study distinguishes between emergency situations and force majeure, proposing the authorial category of "emergency situation for business" as a complex legal and accounting phenomenon. The classification of emergencies is expanded by scale, duration, controllability, and impact on financial results, specifically introducing a classification based on the impact on managerial decisions. The need for a specialized Accounting Standard, "Agricultural Business Activities under Emergency Conditions," is substantiated. Its key principles—reliability, timeliness, and adaptability—are defined to ensure the correct recognition of losses and financial recovery mechanisms. This establishes a theoretical foundation for business process accounting considering globalization and digitalization. The second chapter identifies the fragmentation of current accounting practices regarding emergency events. It substantiates the expansion of accounting objects into an interconnected complex of assets, income, expenses, and sources of loss coverage. The concept of multi-level identification (primary, secondary, and financial response levels) is developed to ensure consistency between actual losses and compensation. The study argues for the

separate accounting of extraordinary items to prevent the distortion of normal operational results. An authorial nomenclature of specific objects is developed, including biological assets, land resources, and financial instruments. Methodological approaches to documenting consequences are improved through enhanced primary forms and a refined asset write-off methodology that distinguishes direct losses from liquidation costs. The use of subaccount 794, "Result of Emergency Consequences," is proposed to isolate the financial impact of emergencies. This structure ensures detailed information and adapts the accounting system into an integral component of anti-crisis management, strengthening the financial stability of agricultural enterprises under uncertainty. The third chapter substantiates strategic directions for improving accounting systems amidst production disruptions and rising financial risks. Attention is paid to organizational foundations through internal regulations and an adapted documentation system for recording losses and recovery activities. Accounting policies are adapted to uncertainty through flexible approaches to asset impairment and risk provisions. An improved analytical accounting system using specialized registers and accounts is proposed. This enhances the systematic accumulation of crisis-related data. Risk assessment methodologies are further developed to improve the utility of information for decision-making. A separate focus is placed on internal reporting. The study proposes specialized management reports by responsibility centers, supplemented with indicators for downtime, resource losses, and recovery costs. To ensure rapid response, the reduction of reporting intervals and the introduction of "emergency" reporting forms are substantiated. Collectively, these provisions enhance the reliability and managerial value of information, forming an effective support system for agribusiness under emergency conditions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Лукашик В.В. Визначення та класифікація надзвичайних ситуацій як облікової та правової категорій. Ефективна економіка. 2023 № 4. С. 1 – 17. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.51>
- Лукашик В.В. Особливості провадження бізнес-процесів сільськогосподарськими підприємствами в умовах високого рівня ризиків та невизначеності. Агросвіт. 2023. № 11. С. 59 – 63. DOI: [10.32702/2306-6792.2023.11.59](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.11.59)
- Лукашик В.В. Діяльність аграрного бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій. Економіка та суспільство. 2024. № 61. С. 1 – 16. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-150>
- Лукашик В.В. Облікове забезпечення аграрного бізнесу в умовах війни. Бізнес – навігатор. 2024 Вип. 3 (76). С. 26 – 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-5>
- Лукашик В.В. Удосконалення методичних прийомів відображення в обліку операцій, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями в аграрному секторі. Інвестиції: практика та досвід. 2025. №23. С. 240 – 245. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.23.240>
- Лукашик В.В. Особливості бухгалтерського обліку витрат та доходів, що виникають у результаті надзвичайних ситуацій. Економіка та суспільство. 2025. № 23. С. 1 – 7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-148>
- Іщенко Я. П., Лукашик В.В. Розвиток системи бухгалтерського обліку аграрних підприємств в умовах кризових і надзвичайних викликів. Ефективна економіка. 2026. № 3. С. 1 – 16. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.137>

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору, захист економічних інтересів підприємств

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U201989, 0118U100367, 0125U004224

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іщенко Яна Петрівна
2. Yana P. Ishchenko

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6819-5997

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оляднічук Наталія Володимирівна
2. Nataliia V. Oliadnichuk

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7900-2740

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василішин Станіслав Ігорович
2. Stanislav I. Vasylishyn

Кваліфікація: д. е. н., 08.00.09**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-5023-9878**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"**Код за ЄДРПОУ:** 00496805**Місцезнаходження:** вул. Героїв Оборони, Київ, 03127, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Подолянчук Олена Анатоліївна
2. Olena Podolianchuk

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.09**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0234-8943**Додаткова інформація:** <https://scholar.google.com.ua/citations?user=ia5ILGsAAAAJ&hl=uk>**Повне найменування юридичної особи:** Вінницький національний аграрний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00497236**Місцезнаходження:** вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна**Форма власності:****Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Коваль Любов Віталіївна
2. Liubov V. Koval

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3637-850X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Вінницький національний аграрний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Зdirko Наталія Григорівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Зdirko Наталія Григорівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Коваль Олена Вікторівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна